

DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM DIALOGU MIĘDZYKULTUROWEGO I MIĘDZYRELIGIJNEGO UKSW W ROKU 2017

WSTĘP

Od 2012 roku w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie działa Międzynarodowe Centrum Dialogu Międzykulturowego i Międzyreligijnego (dalej: MCDMM). Ośrodek, którego koordynatorem jest ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski SDB, regularnie organizuje sesje i konferencje naukowe, spotkania z przedstawicielami różnych kultur i religii w Polsce i za granicą, warsztaty tematyczne oraz tzw. spotkania kulturalne.

Niniejsza relacja dotyczy jedynie spotkań kulturalnych, które cieszą się szczególną uwagą szerokiego grona odbiorców. Są to zazwyczaj występy słowno-muzyczne, prezentacje, wystawy oraz znakomite koncerty muzyczne, z udziałem artystów z Polski, a także z zagranicy. W roku 2017 MCDMM przygotowało pięć takich spotkań.

1. WIECZÓR NOWOROCZNO-KARNAWAŁOWY

Pierwszym wydarzeniem artystycznym, zorganizowanym przez MCDMM w roku sprawozdawczym, był koncert karnawałowy zatytułowany *Muzyka pop na diamentowych skrzypcach elektrycznych*. Odbył się on 28 stycznia 2017 w Auli Jana Pawła II Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (kampus, ul. Dewajtis). Wyjątkowo licznie przybyłych gości powitał koordynator MCDMM, ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski SDB. Następnie ks. dr Krzysztof Niegowski SDB wprowadził publiczność w klimat koncertu, przybliżając zebranym sylwetkę zaproszonej z koncertem Artystki.

Agnieszka Flis¹, skrzypaczka, przygotowała spektakularne widowisko muzyczne, w którym główną rolę odegrały jej autorskie, bodaj jedyne w Europie, diamentowe skrzypce elektryczne, których sama zresztą jest pomysłodawczynią i wykonawczynią. Artystka postrzegana jest w środowisku muzycznym jako muzyk wszechstronny, wyróżnia się rzadko spotykaną umiejętnością gry w różnych stylach: od klasyki poprzez pop, jazz, folk po improwizację muzyki klubowej. Na estradzie, podczas licznych koncertów, zdecydowała się na połączenie swych klasycznych umiejętności gry na skrzypcach z najnowszymi światowymi trendami kreowania artystycznych doznań. Takie właśnie umiejętności wykazała i podczas tego koncertu.

Pierwsza odsłona koncertu była niezwykle zaskakująca, ponieważ Artystka z niebywałą werwą i emocjonalnością wykonała kilka utworów klasycznych, np. *Toccatę d-moll* J. S. Bacha i inne łatwo rozpoznawalne przez publiczność utwory: *Storm*, *Skyfal* czy *Let in snow*. W drugiej części recitalu A. Flis wykonała trzy znane kolędy: *Cicha noc*, *Jezus malusieńki*, *Gdy śliczna Panna*. Przy akompania-

¹ Po ukończeniu łódzkiej Akademii Muzycznej A. Flis była związana z Filharmonią Łódzką oraz z kilkoma zespołami kameralnymi. Poszukując jednak nowych możliwości interpretacji muzyki, wybrała karierę solową. Koncertowała w USA, Kanadzie, Japonii, Wietnamie, Chinach, Hong-Kongu, Singapurze, Karaibach, Alasce, Jamajce, Kambodży, nabywając bogate doświadczenie sceniczne. Stworzyła pierwszą w Polsce formację muzyczno-taneczną, gdzie główną rolę grają skrzypce.

mencie instrumentu publiczność próbowała nawet je śpiewać. Większość jednak obecnych zdecydowanie skupiała swoją uwagę na poczynaniach skrzypaczki. Wreszcie w ostatniej części koncertu znowu można było usłyszeć klasykę, m.in. *Zimę* (A. Vivaldi, *Cztery pory roku*), a także dzieła różnych kultur oraz muzyki filmowej, np. *Crystlized, utwór hiszpański, Black or white* czy nawet utwory celtyckie.

Występ Agnieszki Flis spotkał się z entuzjastycznym przyjęciem słuchaczy. Artystka kilkakrotnie wywoływana była na scenę przy niegasnącym aplauzie. Oczywiście nie mogło zabraknąć bisu. Ku zadowoleniu publiczności, po koncercie, można było osobiście spotkać się z wykonawczynią i popogratulować jej wspaniałego występu, zdobyć autograf, nabyć płytę z nagraniami jej aranżacji, a nawet dotknąć wyjątkowego instrumentu – diamentowych skrzypiec.

2. DIAPORAMA – KALWARIA ŻYCIA

25 marca 2017 roku w auli Jana Pawła II (kampus UKSW, ul. Dewajtis) odbyło się interesujące wydarzenie artystyczne wpisujące się w okres zadumy i refleksji związanej z przeżywaniem czasu Wielkiego Postu. Odbiorcy, jak się okazało w rozmowach po spektaklu, mieli okazję po raz pierwszy wziąć udział w widowisku audiowizualnym, zwanym diaporamą. Jest to mało znana forma przekazu artystycznego, której tworzywem są nieruchome obrazy w postaci wyświetlanych przezroczycy i zsynchronizowany z nimi dźwięk. Ścieżkę dźwiękową, jak tłumaczył w słowie wstępnym ks. dr Krzysztof Niegowski SDB, może stanowić muzyka, nagrane różne dźwięki, a także słowo czytane. Dźwięki i obraz stanowią w tej formie wyrazu nierozzerwalną całość. Diaporama ma konkretną fabułę, nie jest rodzajem slideshow. Różni się ona od filmu tym, że obraz jest nieruchomy, występują narratorzy.

Autorem tegoż widowiska pt. *Kalwaria Życia* jest fotografik, artysta, Marian Rynkiewicz², jednocześnie autor interesującego albumu o tym samym tytule, co diaporama. Po słowie wstępnym ks. K. Niegowskiego i powitaniu gości odbył się właściwy spektakl. W prezentacji audiowizualnej swoich głosów użyczyli znani aktorzy i artyści, m.in. Halina Winiarska, Jerzy Kiszki, Janusz Horodniczy, Dariusz Biernacki, Jan Kierdelewicz (bas), Chór Warszawskiej Izby Lekarskiej. Ponadto w diaporamie wzięli udział przedstawiciele pięciu Kościołów w Polsce, co nadaje dziełu wymiar ekumeniczny. Wśród malowniczych kapliczek można było zobaczyć zamieszczone w nich rzeźby, freski i przepiękne malowidła.

Przedstawienie „zabrało” odbiorców w niezwykłą podróż nie tylko w przestrzeni, ale i w czasie. Złożyły się na nie fotografie i odważne kolaże m.in. z kalwarii w Wejherowie, miejsc tragedii narodu polskiego, z więzień, aresztów śledczych, jedyne w Polsce więzienia dla matek z dziećmi, domów pogodnej starości, ośrodków pomocy społecznej, szpitali, nadto fotografie spod polskich strzech, z ulicy, ze Świętej Góry Grabarki, gdzie pielgrzymi przynoszą swoje krzyże pokutne.

Misteryjne wydarzenia na Wejherowskiej Golgocie i Górze Grabarce twórca wplótł w kalwarię życia człowieka współczesnego. Komentarze i refleksje, autorstwa samego fotografa, pobudziły odbiorców do głębokiej refleksji na temat własnego życia, któremu towarzyszą różne problemy i związane z nimi cierpienie – po prostu dźwiganie osobistego krzyża, ale i nadzieja.

Po spektaklu przewidziany był czas na dzielenie się osobistym doświadczeniem życia uczestników widowiska. Ku zaskoczeniu organizatorów chętnych do wypowiedzi było bardzo dużo. Poszczególne osoby dzieliły się swoimi przeżyciami i świadectwem wiary. Jedna z osób przyznała nawet, że diaporama była swoistą katechezą, poruszającym kazaniem pasywnym, głębokimi rekolleksjami wielkopostnymi.

Na koniec uczestnicy mieli okazję, przy herbacie, wymienić swoje emocje związane z diaporamą oraz spotkać się osobiście z M. Rynkiewiczem. Można też było nabyć bogato iluminowany album *Kalwaria Życia* z autografem autora.

Podczas show wraz ze swoją grupą taneczną wcieli się w różne role, łącząc skomplikowaną technikę jednoczesnego tańca i gry na skrzypcach.

² Marian Rynkiewicz należy do grona prekursorów diaporam w Polsce (lata 70. XX w.). Jest przewodniczącym Międzynarodowego Jury Konkursu Fotograficznego *Z miłości do kobiety*, odbywającego się pod patronatem FIAP (*Fédération Internationale de l'Art Photographique*), laureat licznych nagród w kraju i za granicą. Za diaporamę *Miriam* na Międzynarodowym Festiwalu Filmów Katolickich i Multimediów otrzymał pierwszą nagrodę.

3. WIECZÓR POŚWIĘCONY PAMIĘCI OFIAROM KATASTROFY SMOLEŃSKIEJ Z 2010 ROKU

Kolejnym przedsięwzięciem MCDMM był wieczór refleksji dedykowany ofiarom pamiętnej katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem. Wydarzenie to odbyło się w kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny przy ul. Dewajtis 10 kwietnia 2018 r., a więc dokładnie w siódmą rocznicę katastrofy.

Koordynator MCDMM, ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski SDB, wprowadził zebranych w klimat zadumy i modlitwy, przywołując spośród ofiar przede wszystkim osoby związane z UKSW. Refleksję rozpoczęła krótka prezentacja multimedialna (fotografie i zarchiwizowane wypowiedzi): Prezydenta RP prof. dra hab. Lecha Kaczyńskiego (nauczyciela akademickiego ATK/UKSW), ostatniego Prezydenta na Uchodźctwie Ryszarda Kaczorowskiego (doktora honorowego UKSW), ks. prof. dra hab. Ryszarda Rumianka (Rektora UKSW), biskupa polowego, generała, ks. dra hab. Tadeusza Płoskiego (doktora honorowego UKSW) i płk. Jana Osińskiego (doktoranta UKSW).

Na dalszy scenariusz wieczoru złożyła się świetnie dobrana poezja, przeplatana refleksyjną muzyką. Wiersze deklamowali Julia Mańkowska i Mateusz Mikołajczyk, natomiast muzykę przygotowali i wykonały skrzypczaki Agnieszka Grabarek i Karolina Bajuk. Wśród zaprezentowanych wierszy znalazły się m.in. utwory powstałe dla uczczenia ofiar katastrofy, np.: M. Stachowskiego, *Pamięci Prezydenta Lecha Kaczyńskiego i wszystkich tragicznie zmarłych w katastrofie samolotu w lasach smoleńskich*; J. Mądrożkiewicz, *Na ekshumacje tych co zginęli w powietrzu*; Jeremiasz 31,13; L. Marjańskiej, *Budowanie pamięci*; M. Woźniaka, *Testament*; L. Elektorowicza, *Modlitwa za Nich*; A. Kamieńskiej, *Modlitwa Hioba*.

Utwory muzyczne, wykonywane przez duet skrzypcowy, znakomicie korespondowały z treścią dzieł poetyckich, potęgując nastrój powagi, zadumy i modlitwy. Klimat świątyni, scenariusz wieczoru oraz znakomici wykonawcy sprawili, że wydarzenie to było bardzo poruszające. Czcząc pamięć ofiar smoleńskiej tragedii zgromadzeni odbiorcy mogli także dokonać refleksji nad własnym życiem.

4. KONCERT PIEŚNI MARYJNE W KULTURZE MUZYCZNEJ CHRZEŚCIJAŃSTWA

W maju każdego roku UKSW obchodzi swoje patronalne święto (rocznica śmierci Prymasa Polski, kard. Stefana Wyszyńskiego, 28.05.1981). MCDMM także włączyło się w świętowanie, organizując kolejne przedsięwzięcie kulturalne. Był to koncert zatytułowany *Pieśni Maryjne w kulturze muzycznej chrześcijaństwa*. Odbył się on w auli Jana Pawła II (kampus UKSW, ul. Dewajtis) 27 maja 2017. W kulturze i polskiej tradycji religijnej maj jest miesiącem szczególnie dedykowanym Najświętszej Maryi Pannie. W repertuarze pieśni religijnych znajduje się duża ilość utworów maryjnych. Są to zarówno proste utwory ludowe, jak i wielkie formy muzyczne autorstwa wybitnych twórców. Stąd też zrodził się pomysł organizatorów, by tematyką koncertu były utwory poświęcone czci Maryi, Matki Bożej.

Wykonawcą koncertu był Zespół Muzyki Sakralnej „Angelus” z Ługańska³ na Ukrainie. Skład zespołu tworzą: Wiktoria Charczenko (skrzypce, śpiew), Irena Słuszczyńska (śpiew), Helena Shvets-Itozawa (śpiew), Iryna Laptinowa (flet), Sergij Romaniuk (gitara). Pięciosobowa formacja muzyczna zaprezentowała utwory maryjne, zarówno z liturgii rzymskokatolickiej jak i prawosławnej. Były to następujące utwory: *Ave Maria Zart*, *Bogorodica*, *Maria Santissima*, *Stella Splendens*, *Radost' mira i zviezda*, *Boża Mati*, *Prekloniv koleni*, *Gaude Mater*, *Zdrowaś Maryjo*, *Oto Matka Twoja*, *Oj u poli*, *O Matko Miłościwa*, *Ave Maria* (Caccini), *O Devo nadzieđa nasza*.

Koordynator MCDMM, ks. prof. H. Skorowski, powitał zgromadzonych i wprowadził w klimat wieczoru. Koncert poprowadził ks. dr K. Niegowski, który w swoim wystąpieniu nawiązał m.in. do trzechsetnej rocznicy objawień Matki Bożej w portugalskiej Fatimie i uroczystości kanonizacyjnej Hiacynty i Franciszka Marto, która odbyła się 12 maja 2018 pod przewodnictwem papieża Franciszka. Podkreślił także, że pieśni maryjne stanowią istotną część kultury muzycznej chrześcijańskiej Europy. Zauważył, że

³ Kameralny zespół wokально-instrumentalny „Angelus” powstał w 1997 roku, przy parafii rzymskokatolickiej w Ługańsku. Jego 5-osobowy skład tworzą: troje absolwentów Donieckiej Akademii Muzycznej oraz po jednym absolwencie Akademii Muzycznej w Kijowie i Uniwersytetu Medycznego w Ługańsku. Muzycy specjalizują się w wykonywaniu muzyki sakralnej różnego obrządku w wielu językach. Koncertowali m.in. w Polsce, Austrii, Niemczech, Słowacji, Włoszech, Rosji i Ukrainie. Większość z muzyków w roku 2014 przyjechała do Polski, by tutaj podjąć pracę i osiąść na stałe.

wśród twórców muzyki religijnej trudno byłoby znaleźć kompozytora, który nie napisałby utworu poświęconego czci Najświętszej Maryi Panny.

Koncert okazał się interesującym wydarzeniem artystycznym. Słuchacze mieli możliwość wysłuchania subtelnego brzmienia utworów w ciekawej aranżacji. Po koncercie była okazja do spotkania nieformalnego z artystami z zagranicy.

5. WIDOWISKO SŁOWNO-MUZYCZNE Z OKAZJI ROZPOCZĘCIA ŚWIĘTOWANIA JUBILEUSZU 100-LECIA ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI

Ostatnim przedsięwzięciem MCDMM w 2017 roku był koncert zatytułowany *Święta miłości kochanej Ojczyzny* wpisujący się w świętowanie jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Widowisko słowno-muzyczne odbyło się 14 listopada 2017 (kampus UKSW, ul. Dewajtis). Wykonawcami koncertu byli znakomici artyści: Bogumiła Dziel-Wawrowska (sopran), Joanna Stefańska-Matraszek (sopran), Piotr Rafałko (tenor), Robert Szpręgier (baryton), Małgorzata Piszek (fortepian), Tadeusz Melon (skrzypce), Tomasz Kirszling (trąbka), Jarosław Jekielek (kontrabas), Krzysztof Szczotka (instrumenty perkusyjne); Julia Mańkowska i Mateusz Mikołajczyk (recytacje wierszy); chór Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (dyr. Michał Sławewski); Bożena Konikowska, Tadeusz Melon, ks. Krzysztof Niegowski (komentarze).

Wśród utworów muzycznych znalazły się najbardziej rozpoznawalne pieśni patriotyczne, m.in.: *Gaude Mater Polonia, Święta miłości kochanej Ojczyzny* (I. Krasicki, W. Sowiński), *Pożegnanie Ojczyzny* (M. K. Ogiński), *Aria Miecznika (Straszny Dwór)*, S. Moniuszko), *Warszawianka* (K. Kurpiński, C. F. Delavigne), *Rota* (M. Konopnicka, F. Nowowiejski), pieśni ułańskie i wojenne – *Ułani, ułani; Przybyli ułani; Jak to na wojence ładnie; Ostatni mazur; Maki; Rozkwitały pąki białych róż; Szara piechota; Jedzie, jedzie na kasztance; Bywaj dziewczę zdrowe; Pierwsza kadrowa; Biały krzyż* (K. Klenczon, J. Kondratowicz); *Marsz pierwszej brygady*.

Odbiorcy mieli również okazję wysłuchać świetnie dobrej poezji w znakomitej interpretacji aktorów. Wiersze towarzyszyły wykonywanym utworom muzycznym, potęgując emocje związane z umiłowaniem i szacunkiem do Ojczyzny. Wśród wierszy znalazły się m.in.: *Ziemia rodzinna* (W. Bełza); *Smutno mi, Boże* (J. Słowacki); *Ave Patria* (M. Konopnicka); *Modlitwa za Polskę* (H. Bocheńska); *Niepodległość* (A. Słonimski); *Polsko, nie jesteś już niewolnicą* (L. Staff).

Koncert był znakomitą uczcą dla melomanów, ale także dostarczył głębokich refleksji związanych z rozpoczęciem świętowania jubileuszu 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Artyści wykonywali utwory znane i pielęgnowane w polskiej kulturze muzycznej i patriotycznej. Świetne aranżacje i interpretacje melodii spotkały się z należyтым uznaniem publiczności, która niejednokrotnie włączała się w śpiew utworów. Towarzyszące muzycznym utworom recytacje wierszy oraz świetnie dobrane komentarze sprawiły, że widowisko było niepowtarzalne w swoim przekazie, o czym zgodnie poświadczali przybyli goście.

PODSUMOWANIE

Przedsięwzięcia artystyczne, zaproponowane przez MCDMM w roku 2017, należy zauważyć jako istotne wydarzenia kulturalne nie tylko w UKSW, ale także w całej stolicy i jej okolicach. Różnorodność propozycji oraz wysoki poziom wykonawczy koncertów musi budzić uznanie. Warto zauważyć, że istotną część odbiorców stanowią osoby, które regularnie biorą udział w spotkaniach, wiedząc, że mogą liczyć na świetne występy.

Biorąc pod uwagę omówione powyżej przedsięwzięcia, a także przeprowadzone przez Centrum warsztaty dla młodzieży i seniorów oraz naukowe konferencje, łatwo zauważyć dynamiczną działalność tegoż Ośrodka. Organizatorom należy zatem pogratulować pomysłów i życzyć wytrwania w dążeniu do założonych celów.

Ks. Krzysztof Niegowski SDB
Wyższa Szkoła Biznesu z siedzibą w Warszawie
Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie
DOI: <http://doi.org/10.21852/sem.2018.3.21>